

Engelstalig onderwijs

Engels als instructie- en communicatietaal voor Nederlandstalige leerlingen en studenten? Volgens de SCP-studie 'Investeren in vermogen' is het TTO (tweetalig voortgezet onderwijs) een belangrijke onderwijsinnovatie ten behoeve van getalenteerde leerlingen. Jan Blokker junior (De Volkskrant 11-1-2007) is het daar niet mee eens; hij meent dat de moedertaal van leraren en leerlingen de voorkeur verdient als voertaal in het onderwijs.

In het kader van de internationalisering wordt door het Nederlandse hoger onderwijs eveneens op brede schaal Engelstalig onderwijs ingevoerd. Vooral om buitenlandse studenten te trekken. In hoeverre verzaken docenten hun professionaliteit als ze zonder voorbehoud aan deze ontwikkelingen toegeven?

December 2006 bracht het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) een studie uit, getiteld *Investeren in vermogen*.¹ Hoofdstuk 3 gaat over de ontwikkeling van toptalent in het onderwijs, onder meer door het aanbieden van Engelstalig onderwijs aan Nederlandstalige leerlingen (p. 65-66). Aan het eind van hun tweetalige VWO- of HAVO-opleiding halen ze niet alleen het normale eindexamen, maar ook een taalcertificaat van het International Baccalaureate. Daartoe wordt een fors deel van het onderwijs in het Engels gegeven.

Oud-schooldirecteur Jan Blokker vindt dat een ernstige vorm van kwakzalverij.² Hij haalt het voorbeeld aan van een docente Latijn die in het Engels les moest geven aan haar brugklasleerlingen (blijkbaar kwam de TTO-afdeling anders niet aan haar tax van 50% Engelstalige lessen). Dat werd een mislukking: noch de leerlingen noch deze docente waren die taal voldoende machtig. Maar statistisch is er niets aan de hand. Het SCP meldt dat de schoolprestaties in het tweetalig onderwijs (TTO) niet slechter zijn dan op normale scholen, terwijl de leerlingen aan het eind van hun tweetalige schoolloopbaan de Engelse taal veel beter beheersen dan normale eindexamenkandidaten. In het licht van de gewenste internationalisering van het Nederlandse onderwijs, wordt het TTO door het SCP als een veelbelovende innovatie ten dienste van getalenteerde leerlingen bestempeld.

Ook in het Nederlandse hoger onderwijs, en vooral in de masteropleidingen, voert men tegenwoordig het Engels als instructie- en communicatietaal in. Het doel daarvan is niet in de eerste plaats te bevorderen dat Nederlandstalige studenten bij hun afstuderen de Engelse taal prima beheersen. Veeleer wordt de opleiding in het Engels gegeven om ook buitenlandse studenten aan te trekken. De Nederlandstalige studenten moeten zich maar aanpassen aan dit regime. Op dit beleid is de kritiek van Blokker onverkort van toepassing. Wordt de kwaliteit van het onderwijs en de kwaliteit van de gediplomeerden niet aangetast door deze nieuwe opzet? We zullen deze vraag hier behandelen uit een oogpunt van professionele beroepsethiek: in hoeverre verzaken docenten hun professionaliteit als ze zonder voorbehoud aan deze ontwikkelingen toegeven?

1. Van professionals mag worden verwacht dat ze geen taken aanvaarden waarvoor het hun aan de nodige bekwaamheden ontbreekt. In internationale scholen geldt als norm dat iedere docent de Engelse instructietaal op (Near-native) C2-niveau beheerst.³ De gemiddelde docent in het hoger onderwijs haalt zelfs het (Advanced) C1-niveau op geen stukken na en is dus niet gekwalificeerd om Engelstalige cursussen te verzorgen.
2. Professionele docenten willen als rolmodel fungeren voor hun studenten. In een Engelstalige opleiding houdt dat mede in dat zij de instructie- en communicatietaal voorbeeldig moeten beheersen.
3. Van professionals mag worden verwacht dat ze zich ervan vergewissen dat hun studenten voldoende van het geboden onderwijs kunnen profiteren. Aan buitenlandse studenten wordt voorgehouden dat ze het Engels ten minste op (Upper-Intermediate) B2-niveau en liefst op (Advanced) C1-niveau moeten beheersen om Engelstalige cursussen aan universiteiten of hogescholen te kunnen volgen.⁴ De gemiddelde Nederlandse eerstejaarsstudent zit wat Engelse taalbeheersing betreft slechts op (Intermediate) B1-niveau.⁵ Een ethische eis is dan dat het B2-niveau als minimale, formele toelatingsvoorwaarde wordt gesteld om aan Engelstalige cursussen deel te nemen.
4. De cursussen in het hoger onderwijs betreffen gespecialiseerde vakgebieden, die een eigen *vakjargon* kennen. Van professionals in Engelstalige cursussen mag dan worden verwacht a) dat ze ook dat Engelse vakjargon tot in de puntjes beheersen en b) dat ze als formele ingangseis voor hun cursus stellen dat de studenten zo goed thuis zijn in dat Engelse jargon als nodig is om het onderwijs met vrucht te kunnen volgen.
5. Van professionele docenten mag in principe worden verwacht dat ze zuinig omspringen met de tijd van studenten. Ze moeten een onderwijsmethode kiezen waarmee studenten *op doelmatige wijze* het beoogde eindniveau kunnen bereiken. Indien de meeste cursusdeelnemers Nederlands als moedertaal hebben, geldt

de ethische eis dat docenten in het licht van de gestelde leerdoelen moeten kunnen verantwoorden dat studenten door de keuze van het Engels als instructie- en communicatietaal niet onnodig in hun studie-productiviteit belemmerd worden.

6. Uit een oogpunt van talentontwikkeling mag van professionele docenten worden verwacht dat ze cursussen aanbieden waarin de deelnemers in de beschikbare tijd een *zo hoog mogelijk eindniveau* kunnen bereiken. Docenten moeten kunnen verantwoorden dat de keuze voor het Engels als instructie- en communicatietaal er niet toe leidt dat Nederlandstalige studenten weliswaar slagen voor het tentamen maar belangrijke stof niet optimaal in de vingers krijgen, dat belangrijke nuances in de stof voor hen verloren gaan, of dat ze geen kans zien de geleerde stof te verbinden met eerder geleerde Nederlandstalige stof.

7. In het licht van de maatschappelijke opdracht van het onderwijs mag van professionele docenten worden verwacht dat ze de gestelde leerdoelen kunnen rechtvaardigen op basis van de belangen van de student en van de maatschappij en niet slechts op basis van de belangen van het onderwijsinstituut. Zolang gediplomeerden in hun denkprocessen Nederlandstalig zijn en (ook) in een Nederlandstalige omgeving moeten kunnen functioneren, is het ethisch aanvechtbaar om de keuze voor uitsluitend (of overwegend) Engelstalig onderwijs te rechtvaardigen met het argument dat beheersing van de Engelse taal tot de eindtermen van de opleiding behoort. Ontwikkeling en instandhouding van Nederlandse taalbeheersing is als leerdoel minstens even belangrijk.

Wes Holleman
weblog onderwijs 13-01-2007
www.onderwijsethiek.nl

---

¹ <http://www.scp.nl/publicaties/boeken/9037702856.shtml>

² *Onderwijs lijdt aan vormfetisjisme* (De Volkskrant 11-1-2007 p.10), <http://www.volkskrant.nl/vk-online/20070111/public/pages/01010/articles/VOK-20070111-01010002.html>

³ <http://www.ishtehague.nl/employment/teaching>

⁴ <http://www.nuffic.nl> > higher education > admission requirements;
http://www.englishforlife.ch/default.asp?V_ITEM_ID=1315

⁵ http://www.ru.nl/utn/trainingen/engels/cambridge_cursussen/fact_sheet/